

Yttrande över Skolverkets förslag till ändring av förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan

Skolverkets dnr 2024:848

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ser, utifrån det uppdrag som Skolverket fått i 2023 års regleringsbrev, positivt på de underlag och slutsatser som konsekvensutredningen lyft fram och menar att Skolverkets förslag i de flesta delar är väl avvägda. Förslagen bedöms i hög grad påverka utveckling, hälsa och lärande för barn med funktionsnedsättningar och att alla barn ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd.

SPSM ser dock en risk, precis som Skolverket lyfter i sin konsekvensutredning att en möjlig konsekvens av förslaget kan bli att kompetensutveckling rörande digital kompetens blir nedprioriterad, vilket kan påverka barns möjligheter att utvecklas och lära, och att de negativa följderna blir som störst för barn i behov av särskilt stöd.

SPSM menar att vissa delar av förslagen till nya skrivningar i läroplanen behöver vara tydligare för att få genomslag i praktiken. Myndigheten vill därför i sitt yttrande peka på de delar där myndigheten har synpunkter eller förslag på förtydliganden.

SPSM:s synpunkter avseende förslagen

1. Förskolans värdegrund och uppdrag

SPSM menar att det är positivt att Skolverket i sin konsekvensutredning så tydligt lyfter vikten av en undervisning som främjar kognitiv och språklig utveckling samt mer rörelse och fysisk aktivitet i förskolan. SPSM saknar dock en tydligare beskrivning av vikten av en helhetssyn på barnets utveckling i förskolans läroplan. Enligt konsekvensutredningen har även

några lärosäten lyft vikten av ett holistiskt synsätt. Forskningen visar även vikten av en stimulerande lärmiljö som ger barn förutsättningar att utveckla sina motoriska färdigheter.^{1 2} SPSM menar att dessa perspektiv mer tydligt skulle kunna synliggöras i läroplanen och i de ändringar som nu föreslås.

Under rubriken **Förskolans uppdrag** och **underrubriken *Helhetsyn*** har SPSM förslag på en skrivning (*kursivt*) som tydliggör det ansvar som förskollärare har för att möta barns olika behov, när det gäller att värdera och att välja arbetssätt och lärverktyg i undervisningen.

” [...] Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. I det ingår att värdera och att välja arbetssätt och lärverktyg *utifrån gruppens och enskilda barns behov.* [...]”

Under underrubriken *Lek är grunden för utveckling, lärande och välbefinnande* föreslår SPSM ett tillägg i texten (*kursivt*) i syfte att stärka helhetsperspektivet på barnets utveckling. SPSM menar att hela organisationen och verksamheten bör genomsyras av ett holistiskt och medvetet förhållnings- och arbetssätt. Detta är inte något som endast rör arbetslaget. Därför föreslår SPSM en ändrad skrivning i detta stycke.

”Lek och rörelse ska ha en central plats i utbildningen. *I leken och rörelseaktiviteterna får barnen utforska och utveckla sina motoriska- och perceptuella förmågor, kognitiva- och språkliga- samt sociala- och emotionella förmågor. Ett holistiskt och medvetet förhållnings- och arbetssätt, samt en stimulerande lärmiljö som uppmuntrar till lek och rörelse, har stor betydelse för barnens utveckling, lärande och välbefinnande.*

¹ Svanbäck-Laaksonen, Mikaela (2022) Lärmiljöns betydelse för barns utövande och lärande av grundläggande motoriska färdigheter, Åbo Akademi University

² Sollerhed, Ann-Christin (2019) Rörelse, motorik och fysisk aktivitet bland förskolebarn, Kristianstad University Press. s. 11-22

Under underrubriken *Kommunikation och skapande*

I stycket som handlar om ”[...] att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt så att barnen på sikt kan värdera information och tillägna sig de kunskaper som alla i samhället behöver” menar SPSM att den tidigare skrivningen bättre speglade syftet med avsnittet, eftersom förskolan behöver arbeta ned ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till information och den tekniska utvecklingen.

I slutet på samma stycke föreslår SPSM ett kort tillägg (*kursivt*)

”Förmåga att kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta är nödvändig i ett samhälle som präglas av stort informationsflöde och kontinuerlig förändring *med snabb teknikutveckling.*”

Under samma underrubrik lyfts även matematik med en mening.

”Utbildningen i förskolan ska ge barnen möjlighet att använda matematik för att undersöka och beskriva sin omvärld samt lösa vardagliga problem”

SPSM anser att Skolverket inför kommande revidering av läroplanen bör beakta att när det gäller matematiskt lärande i förskolan skulle en tydligare och en mer utförlig beskrivning vara bra. I förskolan handlar området om att barn får förståelse och lär matematiska begrepp i rörelse, lek och med hela kroppen, så som man exempelvis uttrycker dessa delar i läroplanen för förskolan i Finland.³

Under underrubriken *Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande*
vill SPSM lyfta fram och påpeka vikten av att alla barn ges goda möjligheter att utveckla sin motorik och perception. Detta är något som även lyfts i betänkandet SOU 2023:29 Varje rörelse räknas.⁴

³ Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014, Utbildningsstyrelsen

⁴ SOU 2023:29 Varje rörelse räknas, Slutbetänkande av kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet

SPSM föreslår därför följande tillägg (*kursivt*)

”Barnen ska få förutsättningar att utveckla *motorik och perception samt en* allsidig rörelseförmåga och ges möjlighet till att delta i varierade rörelseaktiviteter återkommande under dagen.”

Under rubriken 2. Mål och riktlinjer, underrubrik 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling anser SPSM att ordet ”kunnande” kan vara svårtolkat i förhållande till små barns utveckling och lärande. Därför föreslår SPSM vissa ändrade skrivningar som bättre överensstämmer med förskolans uppdrag.

SPSM föreslår följande förändringar (*kursivt*)

”För att stödja och utmana barn i deras lärande behövs kunskap om varje barns erfarenheter, *utveckling* och delaktighet samt inflytande över och intresse för de olika målområdena. Det behövs också kunskap om hur barns utforskande, frågor, erfarenheter och engagemang tas tillvara i utbildningen, *och hur barnet utvecklas och lär* när de upplever utbildningen som intressant, rolig och meningsfull.”

Under underrubrik 2.7 Förskollärares ansvar i undervisningen föreslår SPSM följande förändring (*kursivt*)

- planering och genomförande utgår från mål i läroplanen *och från barnets utveckling samt de förmågor och erfarenheter som de tillägnat sig,*

Avslutningsvis vill SPSM instämma med Skolverket kring vikten av kompetensutveckling till förskollärare, utifrån de ändringar som innebär ett förstärkt ansvar att värdera och välja arbetssätt och lärverktyg. SPSM menar också att förskollärare, förutom kompetensutveckling, behöver tid för planering och ha tillgång till stöd för att kunna göra medvetna, planerade och väl avvägda val inom detta område.

I detta ärende har Frida Karlsson, Åsa Larsson och Eva Rännar varit sakkunniga. Föredragande har varit Lena Hammar. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Ulrika Ehlin, enhetschef Nina Karnehed och sakkunnig Petter Ådahl deltagit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Aurora Lindberg
Generaldirektör